

ZBIGNIEW SKOWRON

NIEZNANE AUTOGRAFY LISTÓW FRYDERYKA CHOPINA
Z KOLEKCJI AMERYKAŃSKICH

Szeroko zakrojone kwerendy archiwalne w Stanach Zjednoczonych, które przeprowadziła w latach 1979 i 1980 Krystyna Kobylańska, pozwoliły jej dotrzeć do licznych autografów listów Fryderyka Chopina, zbadać je *in situ* i ustalić ich proveniencje. Rezultaty tych kwerend opisała ona w artykułach pt.: *Nieznane listy Fryderyka Chopina* („Ruch Muzyczny” 1984, nr 7) oraz *Les manuscrits des œuvres et des lettres de Frédéric Chopin dans les collections américaines* (red. D. Pistone, Paryż 1984). Na trasie kwerend Kobylańskiej znalazły się główne ośrodki biblioteczne na wschodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych, jednak nie uwzględniła ona w swych poszukiwaniach bibliotek znajdujących się w Filadelfii.

Celem artykułu jest prezentacja dwóch nieznanych dotychczas autografów listów Chopina znajdujących się w zbiorach tamtejszego Historical Society of Pennsylvania. Pierwszy z autografów, na które natrafiłem – w ślad za informacją uzyskaną od prof. Jeffreya Kallberga z University of Pennsylvania – podczas kwerendy przeprowadzonej we wrześniu 2018 roku, to list Chopina napisany w Nohant wspólnie z George Sand, adresowany do Charles’a Veyreta, a datowany na 19 czerwca [1846]. List ten został opublikowany po raz pierwszy w artykule Georges’a Lubina *Autour de la mort de Chopin (Documents inédits)* w „Revue des Deux Mondes” (Paris 1962), następnie w artykule Krystyny Kobylańskiej *Chopin w zbiorach Chantilly* („Ruch Muzyczny” 1968, nr 18), jednakże na podstawie kopii Ch. Spoelberch de Lovenjoul, Institut de France, Chantilly, E 919, k. 214–215 księgi zatytułowanej *Lettres de George Sand à diverses personnes. III. [...] Copies*, bez zlokalizowania autografu, który trafił po roku 1925 do zbiorów biblioteki Historical Society of Pennsylvania wraz ze spuścizną amerykańskiego kolekcjonera Simona Gracza (1837–1925).

Drugi autograf, pochodzący z kolekcji Ferdinanda Juliusa Dreera (1812–1902), na który zwróciła moją uwagę pani Sarah Leu ze wspomnianej biblioteki, to niepublikowany dotychczas list Chopina do nieznanego adresata, opatrzony datowaniem „Paris, 18 Oct. 1841”. Konfrontacja tego listu z listem Chopina do Juliana Fontany pisany w Nohant

i opatrzonym identyczną datą (B.E. Sydow, *Korespondencja Fryderyka Chopina*, t. II, Warszawa 1955, list 347) pozwala sądzić, że ów nieznany dotychczas autograf jest tym, który Chopin przekazał Fontanie w tej samej przesyłce, wspominając w adresowanym doń liście: „Posyłam Ci list do Härtela”. Wskazuje to jednoznacznie na adresata, któremu Chopin – ze znanych sobie powodów – dał do zrozumienia, że pisze do niego z Paryża.

Prezentacja obydwu nieznanymi autografów listów została uzupełniona informacjami o wspomnianych amerykańskich kolekcjonerach związanych z Filadelfią.